

מקום / מפגש

'אולי יש קסם חילוני מיוחד בחלקת הארץ הזאת של הגליל המערבי, בטופוגרפיה, באור, בטמפרטורה, בצבע, המחדד את ההתבוננות של אמנים מסוימים ומביא אותם להגדרת איזו "אמת" פלסטית חריפה. זריצקי נגע שם לראשונה בתחושת הנוף של "יחיעם". האמן משה קופפרמן, המתגורר כמה קילומטרים דרומה מכברי, בקיבוץ לוחמי-הגטאות, נוגע-ולא-נוגע בנוף הזה. האור המסנוור אצל קופפרמן, המסות של הנוף הרייזמני הצבעוני, או המקבצים הסכמתיים הרישומיים של שמי מיתרגמים לגרידים "עצבניים" של קווים ישרים, מקבילים, נחצים, על מונוכרומים סגולים-אפורים. זהו אור מופנם יותר, פסטלי, אולי אור האבק בעת השקיעה. על רקע עבודת האמנים האלה נראה לרגע, שהגליל המערבי הוא מעין "פרובנס" של מודרניזם ישראלי, שבו מתקיים דיאלוג מתמשך של הציור-פיסול במקום תחושת אלמנטארי.' (מאיר אגסי: ניירות יחיאל שמי, הוצאת א.ר. הסדנה לספרים, 1998).

הבחירה במפגש בין עבודותיהם של "האבות המייסדים" - קופפרמן, ריזמן ושמי, מהשנים הראשונות לעלייתם על הקרקע, היא בחירה בעלת משמעות בשנת המאה לתנועה הקיבוצית, ולפרויקט "מדרש קיבוץ" שלוקחות בו חלק הגלריות הקיבוציות בכל הארץ. התערוכה מבקשת לחשוף את התייחסותם למקום/נוף לאורך שלושים השנים הראשונות ליצירתם.

המקום – הגליל המערבי – אינו מקום ניטראלי; בין היתר הוא תוצאה של המעשה הציוני – הקמת המדינה.

מקום טעון, ספוג היסטוריה, פוליטיקה וסיפורי חיים. הכתבת הזיכרון הקולקטיבי, השכחת העבר "האחר", קביעת שמות הישובים החדשים ומשמעות קיומם בין ישובים ערביים. האם באו לביטוי ביצירתם של השלושה?

האם המפגש עם אמנים בני דור הביניים והדור הצעיר, שבחרו ליצור מגבעת כברי את מבטם כלפי הנוף תחשוף התייחסויות אחרות אל המקום?

קופפרמן, ריזמן ושמי הזדהו בצעירותם עם המקום הפיזי הארצי, בניית המולדת. במהלך השנים התפתחה שפתם אל עבר ההכללה המרובדת, הרוחנית.

לאור המתח הטבעי שבין ההזדהות הרעיונית עם הקולקטיב הקיבוצי לבין ההתעקשות על ביטוי של האינדיבידואל האותנטי, שהיה גם חלק מייחודו של הקיבוץ המאוחד, כפי שהתייחסה לנושא גליה בר אור בקטלוג העשור הראשון ב-2008 – איך יראה המפגש המשולש על קירות הגלריה בינם לבין אורחים לרגע?

מפגש שהוא גם מצב נפשי/תודעתי – האם יתבהר פשר המגנטיות של המקום?

האם רעיון הצורה המוגמרת, האידיאל, האידיאולוגיה, שנתפשים כיום יותר כאשליה, כנוסטלגיה, כעצימת עיניים, כנחלת העבר – היחשפו את פער מבטם של הדורות על הקיום?

דרורה דקל